

Оголошення

Природоохоронна, правозахисна та просвітницька громадська організація "Міжрегіональне бюро екологічного захисту" в рамках проекту «Збережемо пам'ятки природи Криворіжжя» запрошує цілеспрямованих студентів вищих навчальних закладів (ВНЗ) міста Кривого Рогу взяти участь у відкритому Конкурсі під назвою:

етнографічний скансен «Індустріальне гніздо «Сланцеві скелі».

Керівники проекту (оргкомітет):

- Латуринський Леонід Григорович – член Ради ГО «МіРБЕЗ», тел.: 067-366-28-17);
- Герасимчук Олена Яківна – секретар ГО «МіРБЕЗ», тел.: 067-140-59-21;
- Петрухін Антон Всеволодович – заступник голови ГО «МіРБЕЗ», тел.: 067-193-50-85.

Мета конкурсу

Відродження та збереження природного ландшафту пам'ятки природи місцевого значення Сланцеві скелі, розташованого у вигині старого русла річки Саксагань (*Стариця*).

Конкурс проводиться з метою духовного, творчого, інтелектуального розвитку молоді, виховання її в дусі патріотизму та демократичних цінностей, прищеплення навичок науково-пошукової роботи, створення умов для формування інтелектуального потенціалу нації.

Екологічна культура це гармонійне співіснування суспільства, природи і людини. Надмірні порушення у цій єдності однозначно ведуть до екологічної катастрофи. Специфічною рисою екологічно вихованої молоді є її стійкі моральні переконання у збереженні довкілля, глибоке усвідомлення поваги до природи при безпосередньому спілкуванні з нею. У юнаків і дівчат зміцнюється потреба співставляти свої вчинки відповідно до сформованих моральних установок

Історична довідка

Неподалік від площі Артема у Саксаганському районі нашого міста знаходиться унікальна пам'ятка природи місцевого значення – Сланцеві скелі. Вони простягаються вздовж правого берега річки Саксагань між шахтами «Артем-1» та «Північна», а найбільш живописний куточок цих скель розміщений між так названим поселенням Покровське та Диконка, які в народі ще називають поселеннями шахти «Північна» та Катеринівки.

Офіційно статус пам'ятки природи за «Сланцевими скелями» закріплено рішенням виконавчого комітету Дніпропетровської області від 22.06.1972 №391 з метою збереження природних комплексів виходу на денну поверхню аспідних сланців-порід середньої світи Криворізької серії докембрію та стародавніх гірничих розробок.

Сланцеві скелі тягнуться уздовж річки на 250 метрів і займають територію площею чотири гектари. Скелі мають різну висоту і досягають 20 метрів. У геологічному відношенні вони є різновиду амфіболітів і сланців,

які сильно вивітрені і розшаровані. Якщо стати близько біля такої скелі і пильно придивитися, то здається що вона складена з цегли різного розміру і кольору. А ця "цегляна кладка" виходить із землі під кутом близько 45-30 градусів. Інші породи нагадують величезний "лишковий пиріг", в якому пластини відколюються одна від однієї і нагадують листи фанери чорного кольору. За цей сине-чорний колір сланці і назвали аспідними. "Аспід" в перекладі з грецької означає " змія", тобто породи чорного кольору - як змії. Такі пластини раніше використовувалися як грифельні дошки та покрівельний матеріал. А звідси і назва селища - Покровське.

У 1873 році саксонський інженер Леон Штриппельман, запрошений Олександром Полем для геологічних досліджень на Криворіжжі, писав про цей район так: "Річка Саксагань, як природний путівник, приводить нас спершу на Покровську аспідну ломку. Утворюючи величезну дугу, прориває річку глинистий сланець і звивається на досить значній ділянці в цій породі. Відкриті нині аспідні сланці у села Покровського і у великій Дубовій балці представляють не лише чудовий плитковий аспід у величезних щільних пластах з абсолютно гладкою поверхнею спайності, але і покрівельний аспід, який добре відколюється і відрізняється своїм гарним зовнішнім виглядом та міцністю.»

Олександр Поль придбав у князя Кочубея цю ділянку землі і організував здобич покрівельних аспідних матеріалів. Аспідним сланцем були покриті будівлі на станціях Єкатеринівської залізної дороги, з нього виготовляли підвіконня, дошки для столів в їдальнях і шкільних класах і т.д. У 1930-х роках з нього уперше в Радянському Союзі було отримано пемзоподібний легкий матеріал типу сучасного керамзиту. Невеликий кар'єр, розташований над річкою поряд з білою двоповерховою будівлею, очевидно є найстарішою гірською копальнею в Кривбасі, а, відповідно, являється свідком використання сланцевих порід ще у давнину. Так, в декількох кілометрах від цього місця, в районі селища Довгинцево знайдена погребальна камера 2000-3000 однорічного віку, а її стіни були заставлені величезними плитами аспідного сланцю. За часів Київської Русі, при князях Володимирі і Ярославі київські храми покривалися аспідним сланцем, ймовірно з цих місць. За оповіданнями старожилів Єкатеринівки в 1932-1934 роках, коли будували Соцмісто сланець йшов на закладання фундаменту шести будинків, які стоять уздовж ринку Соцміста. Жителі селища Покровського здавна використовували сланець в господарських цілях – вибруковували ним виїмки на городах, які потім засипали землею; будували із сланцю загорожі і сараї, покривали ним дахи тощо.

Поряд з кар'єром, внизу біля річки знаходиться так звана "печера" – стара штольня, в якій колись добували сланець. Довжина її 28,5 м, ширина 3,2 - 3,4 м, висота проходу коливається від півметра при вході до 1,9 м в середині штольні. Тим допитливим, які захочуть відвідати цей об'єкт, потрібно скористатися порадою – обов'язково беріть з собою ліхтарик і змінний одяг. Ліхтарик потрібний, щоб освітлювати собі шлях в штольні, а змінний одяг – щоб не забруднитися, коли пролізатимете через вузький вхід в

"печеру" і коли будете усередині неї. Річ у тому, що аспідний сланець схожий на графіт, з якого виготовляють звичайні олівці, тому ним швидко можна забруднитися.

За спогадами місцевих жителів до цієї "печери" ще в радянські часи приїжджали дослідники-геологи з Московського державного університету, з Інституту дружби народів ім. Патриси Лумумби та багато інших вищих навчальних закладів. Скелі тоді були пам'ятником природи всесоюзного значення.

Проте недобросовісність місцевих мешканців спричиняє накопичення побутового сміття біля «Сланцевих скель», випалювання трави, що знищує в подальшому унікальні види рослинності заповідної території.

Якщо це не припинити, то ми можемо втратити не лише мальовничі краєвиди, але і рідкісні види рослин, які тут збереглися, – ковила Лессінга, аврнію скельну, папороть костянець північну, ломиніс прямостоячий, проліску дволисту, молодило російське і т.д.

На сьогоднішній день «Сланцеві скелі» є однією із візитівок Саксаганського району, та міста в цілому.

Учасники Конкурсу

В конкурсі можуть брати участь студенти та аспіранти денної та заочної форми навчання усіх вищих навчальних закладів, технікумів, професійних училищ міста Кривого Рогу Дніпропетровської області, науково-педагогічні працівники, працівники виробничих підприємств та інші. (Під час проведення Конкурсу обробка персональних даних учасників здійснюється з урахуванням вимог Закону України «Про захист персональних даних».)

Участь в Конкурсі здійснюється на підставі поданої заявки довільної форми, яка має містити ідентифікуючі відомості, зокрема, 1) прізвище, ім'я, по-батькові, 2) назву учбового закладу, факультету, спеціальності або місце роботи та посада 3) контактні дані: адреса проживання, телефон, e-mail.

Заявка подається у період з 16 березня 2015 року по 06 квітня 2015 року (включно) до оргкомітету за адресою: 50086, Дніпропетровська область, місто Кривий Ріг, пр. Гагаріна, 57, кабінет №108 (НДГРІ ДВНЗ «КНУ») або поштовим відправленням на адресу: 50086, м. Кривий Ріг, а/с №4831.

Телефон для довідок: 067-366-28-17, 067-193-50-85.

Умови конкурсу

Усі науково-дослідницькі роботи повинні бути оформлені згідно з Вимогами щодо написання, оформлення та представлення науково-дослідницьких робіт

Конкурсні роботи виконуються за такими напрямками

- 1 історична географія;
- 2 геоекологія;
- 3 культурне пізнання (створення музею просто неба);
- 4 благоустрій паркової зони (ландшафтне проектування).

Організований огляд території пам'ятки відбудеться 29 березня 2015 року об 11 годині. Збір учасників на автобусній зупинці «Артем-1» Саксаганський район, напрямок руху – 95 квартал.

Термін подачі науково-дослідницьких робіт – до 20 квітня 2015 року (включно)

Переможці Конкурсу будуть відзначені грошовою винагородою. Призові місця визначається для кожного напрямку окремо.

Загальний призовий фонд – 10 тис.грн.

Місце проведення конкурсу – м. Кривий Ріг, пр. Гагаріна, 57, актовa зала головного корпусу НДГРІ ДВНЗ «КНУ» (4 поверх)

Дата та час проведення конкурсу – 24 квітня 2015р. о 15⁰⁰

Оцінювання робіт, представлених на Конкурс, та визначення переможців здійснюватиме Журі у складі:

1. Нікульников Василь Васильович – голова Громадської організації «Міжрегіональне бюро екологічного захисту».
2. Антонік Ігор Іванович – провідний науковий співробітник Науково-дослідного гірничорудного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет», кандидат біологічних наук.
3. Євтехов Валерій Дмитрович – завідувач кафедри геології та прикладної мінералогії ДВНЗ «Криворізький національний університет», доктор геолого-мінералогічних наук, професор.
4. Мельник Олександр Олександрович – археолог, завідувач відділом охорони пам'яток історії та культури Криворізького історико-краєзнавчого музею.
5. Максименко Ліана Григорівна – директор департаменту з охорони навколишнього природного середовища ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».
6. Представник виконкому Криворізької міської ради.
7. Представник виконкому Саксаганської районної у місті ради.

Вимоги до написання науково-дослідницьких робіт

1. Аспекти роботи

У роботі мають бути чітко відображені наступні аспекти: визначення мети, об'єкта та предмета дослідження, завдання, методика дослідження, відмінність та перевага запропонованих підходів та результатів. Зміст та результати досліджень викладаються стисло, логічно, грамотно та аргументовано, без загальних слів, міркувань, бездоказових тверджень, тавтології.

Назва роботи має бути стислою і відповідати суті наукової проблеми (завдання), що вирішується.

Щодо наукової роботи обов'язково подаються відгуки наукових керівників та рецензії відповідних фахівців (досвідчених педагогів, науковців, спеціалістів із певної галузі).

Достовірність наведених у роботі результатів підтверджується науковим керівником у відгуку.

2. Структура роботи

Робота має бути побудована за певною структурою. Основними її елементами в порядку розташування є: титульний аркуш, тези, зміст, перелік умовних позначень (за необхідності), вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності), експозиційна частина (за необхідності)

3. Тези

У тезах (текст обсягом до 1 сторінки) подається стисла характеристика змісту науково-дослідницької роботи з визначенням основної мети, актуальності та завдань наукового дослідження. Також у них зазначаються висновки та отримані результати проведеної роботи. У заголовку тез наводяться такі дані: назва роботи; прізвище, ім'я, по батькові автора; назва навчального закладу; населений пункт; прізвище, ім'я, по батькові, посада (за наявності науковий ступень, вчене звання) наукового керівника.

4. Зміст

Зміст подається на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел тощо.

Зміст фактично має бути планом науково-дослідницької роботи і відображати суть поставленої проблеми, структуру та логіку дослідження.

Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності).

5. Вступ

У вступі коротко обґрунтовується актуальність та доцільність обраної теми, підкреслюється сутність проблеми; формулюється мета роботи і зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження, подається перелік використаних методів дослідження; дається характеристика роботи (теоретична, прикладна); вказуються нові наукові положення, запропоновані учасником конкурсу особисто, відмінність одержаних результатів від відомих раніше та ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, набуло подальшого розвитку); повідомляється про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, для прикладних робіт — прикладну цінність отриманих результатів.

У випадку використання у роботі ідей або розробок, що належать співавторам, слід відмітити цей факт і зазначити конкретний особистий внесок учасника. Також вказуються відомості про публікацію роботи та апробацію її результатів (за наявності).

Обсяг вступу — 1-2 сторінки.

6. Основна частина

Основна частина науково-дослідницької роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

Кожний розділ починається з нової сторінки. Основному тексту розділу може передувати коротка передмова з описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає можливість звільнити основні висновки від другорядних подробиць.

В основній частині роботи наводиться характеристика джерел для написання роботи та короткий огляд літератури з даної тематики (не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини), окреслюються основні етапи наукової думки за визначеною проблемою, вказуються питання, які залишилися невирішеними; обґрунтовується вибір напрямку досліджень, наводиться методика і техніка дослідження; подаються відомості про обсяг дослідження; викладаються, аналізуються та узагальнюються отримані результати, дається їх оцінка.

Зміст основної частини має точно відповідати темі роботи та повністю її розкривати.

7. Висновки

Висновки мають містити стислий виклад результатів розв'язку наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу оцінок та узагальнень. Необхідно підкреслити їх самостійність, новизну, теоретичне і (або) прикладне значення, наголосити на кількісних та якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів та навести рекомендації щодо їх використання.

8. Список використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел.

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний у користуванні та рекомендований під час написання роботи), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

9. Загальні вимоги

Науково-дослідницька робота друкується шрифтом Times New Roman текстового редактору Word (або Open Office) розміру 14 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з інтервалом 1,5 (до 30 рядків на сторінці).

Поля: ліве, верхнє і нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм.

Обсяг науково-дослідницької роботи складає 15-20 (для гуманітарних напрямів 20-25) друкованих сторінок. До загального обсягу науково-дослідницької роботи не входять: тези, додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Текст роботи має бути написаний грамотно, без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок.

Науково-дослідницькі роботи виконуються державною мовою.

Кожна структурна частина науково-дослідницької роботи починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкуються великими літерами симетрично до набору: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ

СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ». Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам.

10. Правила нумерації в роботі

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знака №.

Всі сторінки роботи, враховуючи титульну сторінку, тези і додатки, підлягають суцільній нумерації, номер на титульній сторінці не ставиться, а на наступних сторінках проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Нумеруються тільки розділи основної частини. Зміст, вступ, висновки не нумеруються, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «РОЗДІЛ 6. ВИСНОВКИ».

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться. Заголовок розділу друкується з нового рядка.

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу за правилом: (номер розділу).(номер підрозділу). В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.4.». Заголовок підрозділу наводиться у тому ж рядку.

Пункти нумеруються у межах кожного підрозділу таким чином: (номер розділу).(номер підрозділу).(номер пункту), наприклад: «2.3.4.». Заголовок пункту наводиться у тому ж рядку, але пункт може й не мати заголовка.

У кінці назв розділів, підрозділів, пунктів крапка не ставиться.

Формули нумеруються в межах розділу. Наприклад, «формула (2.3)» означає «формула 3 розділу 2» (наявність підрозділів на нумерацію не впливає). Формули, на які немає посилань, можна не нумерувати. Номер необхідно брати в круглі дужки і розміщувати на правому полі сторінки на рівні нижнього рядка формули, якої він стосується.

Рисунки нумеруються в межах розділу арабськими цифрами (аналогічно до формул та підрозділів) і позначаються словом «Рис.», наприклад «Рис. 1.2».

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над заголовком таблиці розміщується напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 2.3».

Додатки оформлюються як безпосереднє продовження роботи на наступних сторінках. Вони розміщуються в порядку посилань у тексті роботи. Кожен із додатків має розміщуватись на окремій сторінці. Додаток має мати заголовок, який друкується угорі симетрично відносно тексту. Додатки нумеруються великими українськими літерами і позначаються словом «Додаток», наприклад: «Додаток Б».

11. Правила цитування та посилання на використані джерела.

Під час написання науково-дослідницької роботи виконавець має посилатися на наукові джерела, матеріали, ідеї, висновки, результати, які використовуються в роботі. Це дає можливість перевірити наведені відомості. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо в роботі використовуються відомості з матеріалів з великою кількістю сторінок, тоді слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела.

Посилання в тексті роботи на джерела зазначається порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті науково-дослідницької роботи необхідно зробити посилання на конкретні відомості, цитата наводиться в лапках, а посилання беруться у квадратні дужки із зазначенням порядкового номера джерела в списку використаних джерел та відповідної сторінки. Наприклад: «... набуття наукового знання передбачає оперування фактами, які характеризують певне явище, розробку наукової гіпотези (теорії), яка пояснює те чи інше явище і постановку експерименту для доведення висунутої теорії [8, с. 37]».

Згідно з науковим етикетом текст цитати необхідно точно відтворювати і наводити повністю, щоб не спотворити думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. В тексті роботи допускається непряме цитування автора (переказ, виклад думок автора своїми словами), при цьому слід точно викладати думки автора і давати відповідні посилання на джерело.

Посилання на ілюстрації в тексті роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2».

Посилання на формули вказуються порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

12. Правила оформлення ілюстрацій і таблиць.

Ілюстративний матеріал у роботі використовується з метою більш наочного представлення результатів досліджень та їх обґрунтування. Найчастіше в науково-дослідницьких роботах використовуються такі види ілюстративних матеріалів: креслення, рисунки, таблиці, діаграми, графіки, схеми, фотографії.

Всі ілюстрації зазначаються у тексті роботи.

Назва ілюстрації розміщується відразу після її номеру, внизу.

Цифровий матеріал роботи оформлюється у вигляді таблиць. Слово «Таблиця» починається з великої літери, прописується курсивом і

розміщується у верхньому правому куті сторінки, а її назва – посередині, симетрично до тексту і наводиться жирним шрифтом.

Заголовки граф мають починатися з великих літер, підзаголовки $\frac{3}{4}$ з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не менше 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблиця розміщується (після першого згадування про неї) в тексті так, щоб її можна було читати без обертання переплетеного блока рукопису або з обертанням за стрілкою годинника.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. У разі перенесення таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», її номер і назва не повторюються, далі над іншими частинами праворуч пишуться слова «Продовж. табл.» і вказується тільки номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1».